ಆರಂಭಿಸಿ ಜೀವನದ ಕೊನೆವರೆಗೂ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ಜೀವನದ ಸರ್ವಸ್ವವಾಯಿತು. ಅವರ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಭಗವನ್ಮುಖವಾಯಿತು. ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿ, ಯಾವುದು ಒಳಿತು, ಯಾವುದು ಕೆಡಕು; ಯಾವುದು ಸರಿ ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಅವರು ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ತನ್ನದೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವತಿಯದೇ; ಅವಳು ಆಡಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ಆಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬ ಸಮರ್ಪಣ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಹಂಕಾರಶೂನ್ಯತೆ ಸದಾ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖ, ಕುಟುಂಬ, ಸಂಪತ್ತು, ಕೀರ್ತಿ, ಕೊನೆಗೆ 'ತನ್ನದು' ಎನ್ನುವ ಅಹಂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದರು. 'ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ಸತ್ಯ; ಸದಾ ಅವನನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರು' ಎಂಬ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಅವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಇದ್ದುದು ಅವರ ಜ್ವಲಂತ ಜೀವನ. ಆದ ಕಾರಣವೇ ಅವರು ಅತ್ಯುನ್ನತ ತ್ಯಾಗದ ಆದರ್ಶಮೂರ್ತಿಯಾದರು, ತ್ಯಾಗಿಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾದರು.

ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವವು. ಆದರೂ ನಿಜವಾದ ತ್ಯಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಅವುಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ತನ್ನ ಜೀವನವೆಲ್ಲ ಜಗನ್ಮಾತೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳೂ ದಗ್ಧವಾಗಿ, ತಾನು ನಿರಂತರ ಭಗವದ್ಭಾವದಲ್ಲಿರುವ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಭಗವತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ವಿವಾಹವಾದರು; ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅದ್ಭುತ ತ್ಯಾಗದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಜೀವಿಸಿದರೂ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಆಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ದಿವ್ಯತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ತ್ಯಾಗ ಕೇವಲ ಸಂಸಾರತ್ಯಾಗದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದಲ್ಲ; ಸಂಸಾರದಲ್ಲೂ ಅದು ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಆದರ್ಶ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಮೂಲಕ ಬಹುಪಾಲು ಜನತೆಯ ಆದರ್ಶವೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ-ತ್ಯಾಗದತ್ತ ಹೊರಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ - ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ ಅವಿತಿದ್ದ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ವ ಹೊಸ ಆದರ್ಶ ಹಾಗೂ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇವೆರಡರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಯಾರು ಏನನ್ನೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆಗಳಿರದು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಏರುಪೇರುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಸಮದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಇದನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು; ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಇಂತಹ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಅವರ ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಅಂತಃಕರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ದಿವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಕಾಶದೊಂದಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು ಎನ್ನಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಅರಿವಿನ, ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮಿತಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಂತಹ ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಲಾರೆವು, ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರ ಗುಣಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೇ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಲಾಭವಿದೆ: ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ರುದ್ರ ರಮಣೀಯ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಕಾಗದದ ದೋಣಿ ಮಿಂದೇಳುತ್ತ ಸಾಗುವುದು; ಒದ್ದೆಯಾದಷ್ಟೂ ಸುಖವಾಗಿ ತೇಲುವುದು.

ಮಹಾನದಿ

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನೊಬ್ಬನೇ ಗುರು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು. ಸೀಮಿತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ಪರಿಮಿತ ಬುದ್ಧಿ-ಮನಸ್ಸುಗಳ ತೊಳಲಾಟದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲಾರ; ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿರುವ ಭಗವಂತ ಗುರುರೂಪಿಯಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲಾರ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ನಿಂತರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು. ಭಗವಂತನನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವವನಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಾಗ ಜಗತ್ತು ಭಗವಂತನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ನಾಸ್ತಿಕವಾದವನ್ನು ಅಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮರಳಿ ಸತ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಲು, ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಗವಂತನೆಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸಲು ಭಗವಂತ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಾನೆ - ಇದೇ ಅವತಾರ, ಇದೇ ಜಗದ್ಗುರುವಿನ ಆವಿರ್ಭಾವ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆವಿರ್ಭಾವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಇಂಥದೇ ಸನ್ನಿವೇಶವಿತ್ತು; ಅವರ ಅವತಾರದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಗುರು-ಅವತಾರ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೂ ಅವರ ಜೀವನ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಹೊಸ ಉದಯದಿಂದ ಎಂಥ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಲೆ ನವನವೀನ ಭಾವಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು! ಒಂದೆಡೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ದಂಡು; ಇನ್ನೊಂದಡೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಜೀವಂತ ಮೂರ್ತಿ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವಲಯ; ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಉದಯದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕಗೊಂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆ; ಬೌದ್ಧಿಕ ವಲಯದಲ್ಲೂ ವೇದಾಂತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಇನ್ನಿತರ ದರ್ಶನಗಳ ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ; ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಾಧಕರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸತೊಡಗಿದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗಂಗೆ - ಇವೆಲ್ಲದರ ಆಳದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದಿವ್ಯ ಜೀವನದಿ. ಸರಸ್ವತೀ ನದಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಇಂದು ಬತ್ತಿಹೋಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಆಕೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಮಾತೆ - ಆಕೆ ವಾಗಧೀಶ್ವರಿ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಾವ ಆಕೆಯ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಸೆಲೆ; ನಿರಂತರ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ತಂಪನ್ನೆರೆಯುವ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ ಅದು. *